

**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่**

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544**

บทคัดย่อ

ไกรสร พรวิเศษ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
 กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลวดี รังษีวัฒนานนท์, 48 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ
 กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ซึ่งจะเป็นการศึกษากระบวนการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการ
 กองทุน การดำเนินกิจการของผู้กู้ยืมกองทุนและการเรียนรู้แก้ไขปัญหาของสมาชิกผู้กู้ยืม ด้านการ
 ประเมินโครงการได้ทำการประเมินแบบเชิงระบบซึ่งตรงกับชีพโมเดล ซึ่งมีการวิจัยสภาพแวด
 ล้อม การวิจัยปัจจัยเบื้องต้น การวิจัยกระบวนการและการวิจัยผลผลิต ซึ่งเป็นการวิจัยถึงจุดเด่น
 จุดด้อยของโครงการ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์สมาชิกในหมู่บ้านและสมาชิกของ
 กองทุน การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมโดยใช้แบบสำรวจ บร.1 ถึง บร.12 เป็นเครื่องมือที่ได้จัดเก็บ
 และนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ ซึ่งทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้ 2 แบบ คือ การวิเคราะห์
 เชิงปริมาณ คือสภาพทั่ว ๆ ไปในหมู่บ้าน หรือ พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ
 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ทางความคิดของสมาชิกที่เกี่ยวข้องแล้วเก็บข้อมูลเป็นแบบลายลักษณ์อักษร

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 1 ต.หนองหญ้าขาว อ.สีคิ้ว
 จ.นครราชสีมา ได้มีการสร้างงาน สร้างอาชีพเสริมทำให้ประชากรในหมู่บ้าน มีรายได้เพิ่มขึ้น
 สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ เป็นการเกษตร 85 % เลี้ยงสัตว์ 10 %
 ค้าขาย 3 % อื่น ๆ 2 % จากการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นทำให้ประชากร
 มีความสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

สาขา วิชาเทคโนโลยีการจัดการ
 ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์นิเทศและอาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตวี รังษีวัฒนานนท์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร.วิศิษฐ์ แวสูงเนิน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

()

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๙ ๘ ต.ค. ๒๕๕๕

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้ทำสารนิพนธ์ขอขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์ ดร. กุลวดี รังษีวัฒนานนท์ อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- คุณอารีย์ ประสิทธิ์สุวรรณ และพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกและขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ไกรสร พรวิเศษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	2
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	4
1. นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์.....	4
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	5
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	14
4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแบบ CIPP MODEL.....	16
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	18
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	18
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	20
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	21
4. เครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการ.....	24
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	28
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	28
1.1 บริบทระดับประเทศ.....	28
1.2 บริบทท้องถิ่น.....	31
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	34
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	40
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	40
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	44
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	44
2. วิธีดำเนินการ.....	44
3. ผลการดำเนินการ.....	45
4. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ.....	45
5. ข้อเสนอแนะ.....	46
บรรณานุกรม.....	48
ภาคผนวก.....	49

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดปัญหาด้านแรงงานซึ่งต้องถูกเลิกจ้างหรือกิจการของนายจ้างต้องปิดตัวลง ทำให้แรงงานส่วนหนึ่งว่างงานลงแล้วและต้องอพยพกลับคืนสู่ถิ่นภูมิลำเนาเดิม และเมื่อกลับมาสู่ถิ่นภูมิลำเนาเดิมแล้วแรงงานส่วนนี้ไม่มีงานทำประกอบกับสังคมทางชนบทของประเทศไทยมีฐานะความเป็นอยู่ค่อนข้างลำบาก คือการขาดแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาประกอบอาชีพหรือเสริมสร้างรายได้ ตลอดจนนำมาบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลชุดปัจจุบันเล็งเห็นปัญหาดังกล่าว จึงมีเจตนาแก้ไขปัญหาดังกล่าว กำหนดนโยบายเร่งด่วนขึ้นเพื่อแก้ปัญหา จึงได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการสร้างอาชีพให้กับแรงงานในท้องถิ่น และเพื่อให้ท้องถิ่นได้รู้จักการใช้ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งทั้งทางด้านทรัพยากรมนุษย์และด้านเศรษฐกิจ นำไปสู่กระบวนการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองแบบยั่งยืนต่อไป อันเป็นกระดุนเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับการจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท และได้ดำเนินการจัดสรรเงินให้สมาชิกกู้ไปแล้วนั้นนำมาสู่การศึกษาถึงการประเมินผลถึงการบริหารจัดการกองทุนว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการเงินกองทุนต่อไป

เมื่อโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการมาครบ 1 ปี จึงควรมีการประเมินโครงการดังกล่าว โดยให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตที่เข้ามาประจำอยู่ตามกองทุนหมู่บ้านนั้นๆ เขียนรายงานในรูปสาระนิพนธ์ เพื่อให้เห็นถึงความสำเร็จหรือไม่ของกองทุน

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในกรณีศึกษาการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่
2. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว มีอะไรบ้าง

3. เพื่อให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งในพื้นที่เป้าหมายในทัศนะของประชาชน และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

4. เพื่อต้องการให้ท้องถิ่นและชุมชนมีการพึ่งพาตนเอง โดยรู้จักเรียนรู้และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของตนเอง

กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีหรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้ทำสารนิพนธ์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่พัฒนาครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า "ซีพีพีโมเดล" (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการจัดการ และการประเมินโครงการโดยที่อักษรมีความหมาย ดังนี้

C มาจาก Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I มาจาก Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P มาจาก Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P มาจาก Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

วิธีดำเนินการ

การประเมินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่มีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่
2. ศึกษาบริหารชุมชนของหมู่บ้านหนองไผ่
3. เก็บรวบรวมข้อมูลบางส่วนตามแบบ บร.1 ถึง บร.12
4. ใช้ความรู้ตามรูปแบบของทฤษฎี "ความคิดเชิงระบบ" CIPP Model มาวิเคราะห์ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้และตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

5. สรุปผลการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลในรูปของการจัดทำสารนิพนธ์
ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการศึกษาดมวัตถุประสงค์ ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบถึงการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่
2. ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้กำหนด
4. ได้เห็นท้องถิ่นและชุมชนมีการพึ่งพาตนเอง

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

จากการประเมินกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ 1 ต. หนองหญ้าขาว อําเภอสี้คิ้ว จังหวัด นครราชสีมา มีผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบว่าการจัดการการเงินกองทุนของหมู่บ้านเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ และสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนได้หรือไม่
2. ทำให้ทราบว่าผู้กู้ เงินกู้ไปแล้วนำเงินไปใช้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ หรือข้อตกลงหรือไม่
3. ทำให้ทราบว่ากระบวนการบริการจัดการกองทุนหมู่บ้านประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด
4. เพื่อให้ทราบถึงระดับความเข้มแข็งของชุมชน ในพื้นที่เป้าหมายว่ามีมากน้อยเพียงใด
5. ทำให้ทราบว่าหลังจากที่ผู้กู้เงินกู้ไปแล้วนี้ ผลประโยชน์ตามมามากน้อยเพียงใด
6. ทำให้ทราบว่าระบบเศรษฐกิจของชุมชนเป้าหมาย มีการพัฒนาขึ้นมากน้อยเพียงใด
7. เป็นการช่วยเหลือบัณฑิตที่ว่างงานให้มีงานทำ และยกระดับการศึกษาควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานจริง ในพื้นที่เป้าหมายหรือไม่

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ

หลักวิชาการด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวนี้มี 4 ด้าน ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์
2. ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. หลักการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ

ชุมชนเมืองแบบ CIPP Model

1. นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์

1.1 นโยบาย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาลที่มี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม แก้ไขปัญหา และส่งเสริมศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

1.2 หลักการ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะประสบความสำเร็จได้ต้องประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

1.2.1 ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.2.2 ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ

1.2.3 ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก

1.2.4 ความพร้อมของการบริการจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับกองทุนอื่นๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1.3.1 เป็นแหล่งทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลด การจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารการจัดการเงินทุนของตนเอง

1.3.3 เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.4 เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.3.5 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมี ดังนี้

2.1 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 9 หมวด

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนที่ตั้งอยู่ที่กรุงเทพมหานคร พัทธยา เทศบาลในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนเมืองต่างๆ

“เงินฝากสัจจะ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงว่าจะฝากหรือออมไว้กับกองทุน ตามแต่ละจะตกลงกัน โดยให้ถือว่าเงินออมเป็นเงินสะสม และจะถอนได้หรือปิดบัญชีได้พ้นสภาพและการเป็นสมาชิกกองทุน

หมวด 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตน
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 7 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- 1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
- 2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- 3) เงินกู้ยืม
- 4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากกองทุน
- 5) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ

หมวด 3 คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 12. ให้มีคณะกรรมการสนับสนุน ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เลขาธิการกรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นรองประธานคนหนึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นรองคนที่สอง ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การ

เกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการ เป็นอนุกรรมการ ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนจากสำนักงาน เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 13. คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 2) สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ และการจัดการแก่งกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกองทุน
- 4) ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนตามแผนงานโครงการของรัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุน เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้านสามารถรวมกองทุนอื่นกับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์
- 5) แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุน
- 6) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

ข้อ 14 ให้มีอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ปลัดจังหวัด เป็นรองประธาน ผู้แทนคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานกรรมการ และผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาธารณสุขจังหวัด เรงรัดพัฒนาชนบทจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกจำนวน 5 คน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการเป็นอนุกรรมการ และพัฒนาการจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 15 ให้คณะกรรมการระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) รับขึ้นทะเบียนกองทุน
- 2) ให้ความเห็นการประเมินความพร้อมของกองทุน
- 3) สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด
- 5) กระแสความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการ และการจัดการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด

6) จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อเผยแพร่

- 7) รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบตามระเบียบ
- 8) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการสนับสนุนมอบหมาย
หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 16 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวนสิบห้าคน

ข้อ 17 กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพหั้น ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ

7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิ

9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

ข้อ 18 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการกองทุน
- 2) ออกระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
- 3) รับสมัครสมาชิกและทำทะเบียนสมาชิก

- 4) สํารวจและจัดทําข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
- 5) พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
- 6) ทํานิติกรรมสัญญา
- 7) จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน
- 8) จัดทํากฎขึ้นและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ 19 กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี

กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

ข้อ 23 กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
- 3) เงินกู้ยืม
- 4) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
- 5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 6) เงินค้ำหุ้น
- 7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 8) เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 24 สมาชิกกองทุน ประกอบด้วยบุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุนการรับสมัครสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 28 ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าสิ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 30 สมาชิกตามข้อ 18(3) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยรวมวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ข้อ 38 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบรวมทั้งให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปี รายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ 39 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำงบรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด และส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีคณะกรรมการกำหนดภายในระยะเวลา สามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วยหัวข้อ 2 หมวดดังต่อไปนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ" โดยมีชื่อย่อว่า กทม. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงเกษตรและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้ง
อีกได้

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน หมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองและกองทุน
- 2) กำหนดแผนการจัดการจัดหาเงินทุน และแผนจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
- 4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและ
แนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดทำ
และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกอง
ทุน
- 7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบ คำสั่งและประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการ
หรือลูกจ้างของส่วนราชการ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้โดยถือว่าเป็นการ
ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ
- 10) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของ
กองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่
ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 13 ในสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะ
อนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะ
กรรมการและของกองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางการ
บริหารกองทุน

- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- 8) ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 1 ซึ่งมีหัวข้อสำคัญที่จะยกขึ้นมาดังนี้
 ข้อ 2 ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 88/3 หมู่ที่ 1 บ้านหนองไผ่ ตำบลหนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 30140

ข้อ 4 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- (1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- (2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ
- (3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- (4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
- (5) เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

ข้อ 5 แหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- (1) เงินที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล
- (2) เงินกู้ยืม
- (3) ดอกผลหรือประโยชน์ใด ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- (4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- (5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- (6) เงินสมทบจากกลุ่ม หรือองค์กรสมาชิก
- (7) เงินค่าหุ้น
- (8) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

ข้อ 6 คุณสมบัติของสมาชิก

(1) เป็นผู้ที่พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

(2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

(3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

(4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

(5) เป็นผู้ที่มีความขยัน อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็น

สำคัญ

(6) เป็นผู้ที่มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

(7) เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีไม่เสพหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อ 7 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

(1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนผู้รับมอบหมายตามแบบที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

(2) ผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนง หรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความจำนงของผู้สมัคร

(3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

ข้อ 9 สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามเหตุต่าง ๆ ดังนี้

(1) ตาย

(2) ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

(3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

(4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

(5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

(6) จงใจบิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

(7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับไว้

(8) มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

3. หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมี หลักเกณฑ์และแนวทางในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านดังต่อไปนี้

3.1 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1. จะต้องมีการเวียนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโอ้นมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนามีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนันไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่ประพฤติเสียด้านการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลายคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษสำหรับความที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยตั้งข้อหาพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการองค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

3.2 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน

กรรมการกองทุน

4. ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
5. การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
6. การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน

3.3 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ผู้ที่จะขอกู้ จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. คณะกรรมการมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท
3. คณะกรรมการกองทุนจะตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อย 2 คน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้
4. ให้ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ

5. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

กรณีกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. ผู้ที่จะขอกู้ต้องเสนอโครงการที่จะนำเงินไปลงทุน
2. ผู้ที่จะขอกู้ต้องหาบุคคลค้ำประกัน ซึ่งต้องเป็นสมาชิกของกองทุนอย่างน้อย 3 คน หรือจะใช้หลักทรัพย์อย่างอื่นที่มี ค้ำประกันก็ได้
3. คณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติจำนวนเงินที่ขอกู้
4. เมื่อผู้ขอกู้ตกลงจะกู้เงินจากกองทุนตามจำนวนที่คณะกรรมการกองทุนพิจารณาอนุมัติแล้วจะต้องเปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน

5. ทำสัญญาคุ้มภัย และสัญญาค้ำประกันรับโอนเงินผ่านธนาคาร

3.4 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการจัดการและการประเมินโครงการโดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดรวมถึงการเรียนรู้อุปกรณ์ การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ โดยนักศึกษากองทุนจะจัดเก็บข้อมูลตามแบบบร. ต่าง ๆ ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้การสัมภาษณ์การสังเกตและเอกสารต่าง ๆ ที่มีในกองทุน

4. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชิพโมเดล (GIPP Modal)

รูปแบบของการประเมินแบบชิพโมเดล

แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อป้องกันจุดเด่น จุดด้อยของโครงการ เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนโครงการได้ทันท่วงที และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อป้องกันผลสัมฤทธิ์ของโครงการแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นรอบความคิดในการประเมินแบบชิพโมเดลจึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นแบบจำลองที่เข้าใจได้ง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง

แบบจำลองชิพโมเดล (GIPP Modal) จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยจะเน้นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวิจัยปัญหา เพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

2.1 ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2.2 ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.3 การได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนการดำเนินการได้รับการอนุมัติและลง

มือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Foodback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่ 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

3.2 เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

3.3 เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการ การประเมินผลผลิตจะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วย คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้กับมาตรฐานสัมบูรณ์ หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อมปัจจัยนำเข้าและกระบวนการร่วมด้วย

บทที่ 3

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของบ้านหนองไผ่มีวิธีการประเมินโครงการดังนี้

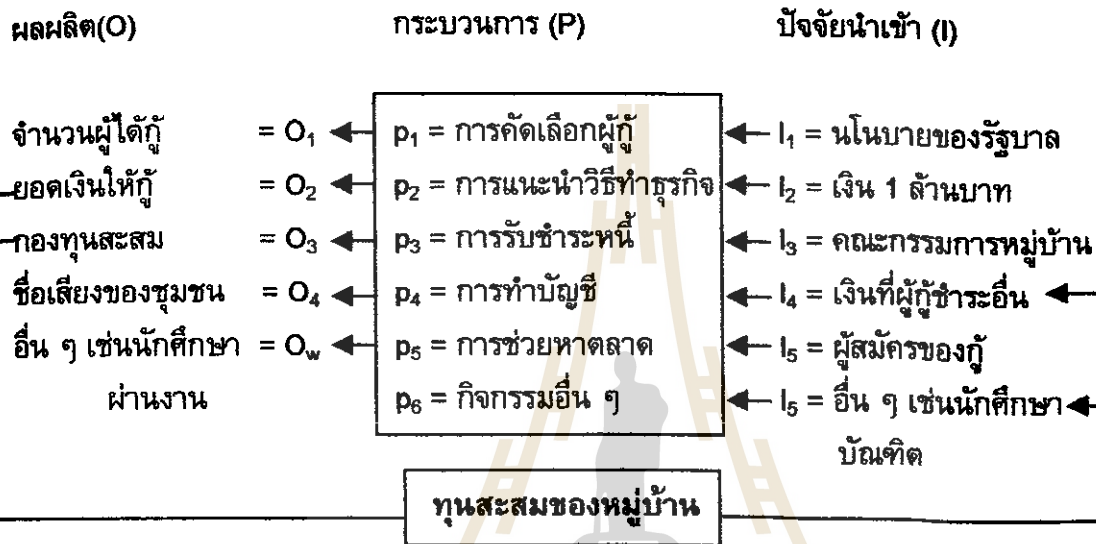
1. วิธีการประเมินโครงการ

หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามสภาพความเป็นจริง หรือที่เรียกกันว่า "Authentic Evaluation" การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมินแต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้าแต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้าง แล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มี การตัดสินค่า แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับซีพีโมเดล (CIPP Model : Context - Input - Process - Product) แบบจำลองซีพีโมเดลระบุว่า จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

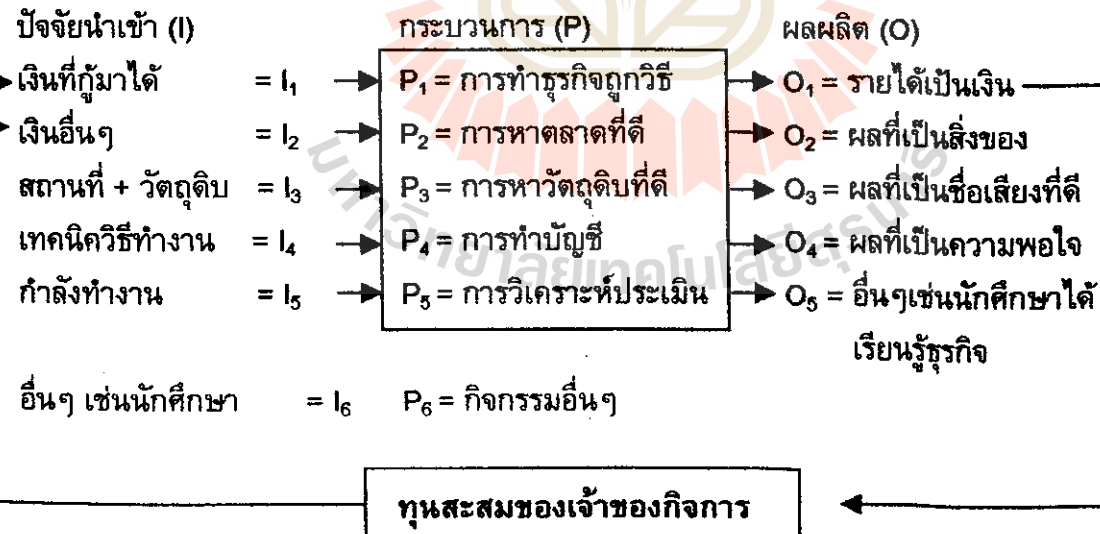
- 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น
- 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ "ซิฟท์ โมเดล" ซึ่งมี ส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

บริบท (C)

แผนภาพที่ 1 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากแผนภาพที่ 1 แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และ
ผู้กู้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการ และแนะนำ
ส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ : AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละ
รายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วงคือ หน่วยระบบ : BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผน
ภาพ มีกระบวนการทำงานได้แก่ P ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภาพ และมีผลผลิต
ได้แก่ O ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภาพ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือเป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละราย
มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P เป็นกระบวนการทำ
อาชีพตามรายการและมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงิน
กู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธี
แนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อม
ดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงรวมถึง บริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพ
ภูมิประเทศ และประชากรของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ โดยทั่วไปของประเทศ และ
นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายถึงกลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาซึ่งจะเป็น
ประชากรของหมู่บ้านหนองไผ่ หมู่ที่ 1 ตำบล หนองหญ้าขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัด
นครราชสีมา ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 115 ครัวเรือน ประชากร 703 คน แบ่งเป็นเพศชาย
350 คน เพศหญิง 353 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึงกลุ่มที่ถูกเลือกมาจาก
ประชากรเพื่อใช้เป็นตัวแทนประชากรในการศึกษาของหมู่บ้านหนองไผ่ ซึ่งมีสถานภาพและ
บทบาทหน้าที่ต่างๆ สามารถจำแนกได้ดังนี้

1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15 คน
2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	69 คน
-สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้เงิน	จำนวน	69 คน

3) ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิก

จำนวน

634 คน

2. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการนั้นจะใช้ CIPP Model มาเป็นหลักขององค์ประกอบเพื่อหาตัวแปรและตัวชี้วัดซึ่งจะแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของ CIPP Model มีองค์ประกอบดังแผนภาพที่ 1

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดและตัวแปรที่จะใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงเป็นไปตามแนวคิดทฤษฎี "ซิฟท์โมเดล" ซึ่งได้รายการตัวแปรและตัวชี้วัดดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวแปรและตัวชี้วัด 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) หมายถึงตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปของกองทุน ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 บริหารระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.1.2 นโยบายการบริหารประเทศ
- 1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 1.1.5 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.1.6 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าต่างประเทศ

1.2 บริหารระดับท้องถิ่น เช่นสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วย ตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหรือชุมชน
 - 1.2.2 สภาพปัจจุบัน
 - 1.2.3 เศรษฐกิจของหมู่บ้านหรือชุมชน
 - 1.2.4 วัฒนธรรมของหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
 - 2.6 เงินฝากสัจจะออมทรัพย์
 3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การพิจารณาคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำกิจการหรือธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การแนะนำและหาแหล่งตลาด
 - 3.5 การทำบัญชี
 4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้เสนอโครงการขอกู้
 - 4.1.2 ยอดเงินที่ขอกู้
 - 4.1.3 การทำโครงการขอกู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนที่ได้รับอนุมัติให้กู้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้านที่เกิดจากเงินสัจจะออมทรัพย์
 - 4.2.3 การขยายโครงการหรือธุรกิจที่ประกอบการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดธุรกิจใหม่หรืออาชีพใหม่ในหมู่บ้าน
 - 4.2.5 การจ้างงานซึ่งเกิดจากการประกอบการของผู้กู้
 - 4.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีลักษณะที่เข้มแข็ง
 - 4.3.2 มีการเรียนรู้ที่จะดำเนินกิจการตามที่ได้เห็นประสบผลสำเร็จ
 - 4.3.3 มีการแสวงหาตลาด
 - 4.3.4 ทำให้หมู่บ้านมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละรายประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ มีลักษณะเช่นเดียวกับหน่วยระบบ A
 - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น มีลักษณะเช่นเดียวกับหน่วยระบบ A
 - 1.3 ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B ซึ่งเป็นบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
 - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.3.4 หนี้สินนอกระบบที่ผู้กู้ได้กู้มา
 - 1.3.5 อาชีพของผู้กู้
 - 1.3.6 รายได้ของผู้กู้
 - 1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินทุนที่มีอยู่ก่อน
 - 2.3 พื้นที่และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีการทำงาน
 - 2.5 แรงงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การดำเนินกิจการที่ถูกต้องวิธี
 - 3.2 การหาวัตถุดิบที่ดี
 - 3.3 การหาตลาดรองรับผลผลิต
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การประเมินกิจการ
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้ที่ได้รับขยายกิจการ

4.2.2 ผู้ที่ได้ทำกิจการด้วยกรรมวิธีที่ดีขึ้น

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพที่เข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 ผู้ที่ได้มีอาชีพเสริม

4.3.4 ผู้ที่ไม่ต้องย้ายออกจากถิ่นฐานเดิมของตน

กล่าวโดยสรุป ตัววัดและตัวแปรของการประเมินโครงการโดยรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้นมีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัวต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัววัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ดังนั้นความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการสำเร็จผู้กู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ก็จะส่งนำเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ในทำนองเดียวกันผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอจะส่งผลดีกับหน่วยระบบ B ตามไปด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของหมู่บ้านหนองไผ่มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลบริหารชุมชนของหมู่บ้านหนองไผ่ มีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1. สัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้าน
 - 1.2. สังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไปของหมู่บ้าน
 - 1.3. บันทึกไว้ในแบบ บร. 1 ซึ่งเป็นแบบเก็บข้อมูลบริบท
2. ข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
 - 2.1 สัมภาษณ์หัวหน้าครอบครัวร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
 - 2.2 สังเกตการแสดงความคิดเห็นของคนในครอบครัว
 - 2.3 บันทึกการสัมภาษณ์ไว้ในแบบ บร. 2
3. ข้อมูลความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน
 - 3.1 สัมภาษณ์ถึงความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนจากผู้นำชุมชน
 - 3.2 สอบถามถึงความคิดเกี่ยวกับกองทุนว่าดีหรือไม่ อย่างไร
 - 3.3 จัดกลุ่มเสวนาเกี่ยวกับความรู้ตามเข้าใจกองทุนของประชาชนในหมู่บ้าน
 - 3.4 บันทึกข้อมูลไว้ในแบบ บร.3

4. ข้อมูลการปฏิบัติงานรายเดือน (แบบรายงานความเคลื่อนไหวของกองทุน)
 - 4.1 สอบถามการปฏิบัติงานของกองทุนจากคณะกรรมการ
 - 4.2 สอบถามผู้ที่ได้รับการอนุมัติให้กู้เงินกองทุน
 - 4.3 บันทึกข้อมูลไว้ในแบบ บร.4
5. ข้อมูลผลการจัดเวทีบริหารจัดการจัดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 5.1 สรุปข้อมูลที่ได้จากการจัดงานที่มีผู้นำของแต่ละหมู่บ้านที่เข้าร่วม
 - 5.2 สังเกตการเข้าร่วมของผู้นำแต่ละหมู่บ้าน
 - 5.3 สังเกตการแสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนบ้านหนองไผ่
 - 5.4 บันทึกข้อมูลไว้ในแบบ บร.5
6. ข้อมูลผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน
 - 6.1 สอบถามจากผู้ที่มิอาชีพเดียวกันเกี่ยวกับโครงการที่เสนอขอขอกู้
 - 6.2 สอบถามปัญหาของอาชีพที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้แล้ว
 - 6.3 สอบถามถึงแนวความคิดในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 6.4 บันทึกข้อมูลไว้ในแบบ บร.6
7. ข้อมูลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
 - 7.1 นำข้อมูลที่ได้บันทึกในแบบ บร.2 มาสรุปโดยการวิเคราะห์
 - 7.2 นำข้อมูลที่ได้มาหาคำร้อยละของความเข้มแข็งในชุมชน
 - 7.3 บันทึกข้อมูลที่ได้ไว้ในแบบ บร.7
8. ข้อมูลโครงสร้างเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
 - 8.1 สอบถามข้อมูลความเป็นมาของกิจการนั้นจากผู้เริ่มก่อตั้ง
 - 8.2 สอบถามถึงแผนการดำเนินการของกิจการนั้น
 - 8.3 สอบถามถึงแผนการตลาดของกิจการนั้น
 - 8.4 สอบถามถึงแผนการของเงินทุนสนับสนุน
 - 8.5 บันทึกผลข้อมูลที่ได้ไว้ในแบบ บร.8
9. ข้อมูลบันทึกการสัมภาษณ์
 - 9.1 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในหัวข้อการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนและระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
 - 9.2 สัมภาษณ์การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านจากกรรมการกองทุน
 - 9.3 สัมภาษณ์ชาวบ้านเกี่ยวกับความคิดเห็น ที่มีต่อการประเมินโครงการต่างๆ ว่าคิดอย่างไร
 - 9.4 สัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านถึงความคิดเห็นที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

10. ข้อมูลการสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

บันทึกข้อมูลจากการจัดประชุมเวทีสัมมนาสรุปบทเรียน ปัจจัยที่ทำให้โครงการกองทุนสำเร็จ

10.1 บันทึกข้อมูลจากการจัดประชุมเวทีสัมมนาสรุปบทเรียนเพื่อหาแนวทางการพัฒนาตำบล

10.2 บันทึกข้อมูลจากการเสวนาแลกเปลี่ยนแนวคิดการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะในการติดตามประเมินโครงการ

10.3 บันทึกข้อมูลทั้งหมดไว้ในแบบ บร.10

11. ข้อมูลการศึกษาเจาะลึกรายกรณี

11.1 สัมภาษณ์อาชีพหลักของผู้กู้แต่ละราย

11.2 สัมภาษณ์ความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัวของผู้กู้แต่ละราย

11.3 สัมภาษณ์ถึงประสบการณ์ว่ามีประสบการณ์มาก่อนที่จะเสนอโครงการที่ได้รับอนุมัติให้กู้เงินกองทุนแล้วหรือไม่

11.4 บันทึกข้อมูลไว้ในแบบ บร.11

12. ข้อมูลผลการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

12.1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

12.2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับด้านสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

12.3 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับด้านสาธารณสุขตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

12.4 บันทึกข้อมูลไว้ในแบบ บร.12

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีการเก็บรวบรวมดังต่อไปนี้

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ โดยผู้ทำสารนิพนธ์สัมภาษณ์เพื่อหาข้อมูลจากประชาชนในหมู่บ้านโดยตรง ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้จำแนกการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดรายละเอียดที่จะถามตามแบบ บร. ต่างๆ เพื่อใช้เป็นคู่มือในการใช้ถามและบันทึกคำตอบในแบบสัมภาษณ์

1.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดประเด็นที่จะถามให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งการสัมภาษณ์แบบนี้ผู้ทำสารนิพนธ์จะถามถึงความคิดเห็นและทัศนคติที่มีต่อกองทุน

2. การจัดเวทีชาวบ้าน ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้จัดเวทีให้ชาวบ้านได้มาเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกองทุน การประกอบอาชีพต่างๆ ปัญหาที่ทำให้การประกอบอาชีพนั้น

ไม่ดีพอสมควร ปัญหาเกี่ยวกับการเสนอโครงการขอทุน และข้อมูลอื่นที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เสนอ ในเวทีชาวบ้าน แล้วผู้ทำสารนิพนธ์ก็ทำการสรุปผลของการเสวนาในแต่ละเรื่อง

3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นการเก็บข้อมูลที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้าร่วมในการ ประชุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกองทุน ซึ่งการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมทำให้ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ ข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้อง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data) เพื่อประเมินผลของโครงการมีรายละเอียด ดังนี้

รวบรวมข้อมูลที่ได้จัดเก็บมาทำให้เป็นระบบ โดยเริ่มจากขั้นตอนการตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทของข้อมูล ซึ่งข้อมูลถูกจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะของตัวเลข เช่น รายได้ของชาวบ้าน อายุ เพศ เป็นต้น แล้วสรุปโดยใช้ค่าสถิติ

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเขียนบรรยายความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ

บทที่ 4

บริบทระดับประเทศ

1. ความยากจนของประเทศ

ความยากจนนั้น เป็นปัญหาที่ยืดเยื้อและเรื้อรังมานาน ทางภาครัฐก็พยายามที่จะแก้ปัญหาตามลาด โดยจะเห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดเรื่องการลดความยากจนเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้เมื่อประเทศไทยประสบวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี 2540 ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่วนราชการและนักวิชาการเริ่มทบทวนถึงปรัชญาการแก้ไขปัญหา จนกระทั่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชนิพนธ์เรื่อง "เศรษฐกิจพอเพียง" เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ซึ่งภาครัฐได้น้อมกระแสพระราชดำริมาเป็นแนวทางกำหนดปรัชญานำทาง ในแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 9 และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2544 จัดสรรงบประมาณให้กับโครงการปกครอง จำนวน 200 ล้านบาท เพื่อดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

ขณะเดียวกันนับตั้งแต่วันที่ 25 กรกฎาคม 2544 เป็นต้นมารัฐบาลได้ทยอย จัดสรร กินกองทุน 1 ล้านบาท แก่หมู่บ้าน แล้วเป็นจำนวนประมาณ 3 หมื่นหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสร้างงาน สร้างรายได้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริม และพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) โดยถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะเวลา ยาวด้วย การสร้างฐานประกอบการ อาชีพอิสระใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น

ขณะเดียวกันก็จะช่วยเหลือพัฒนา ผู้ประกอบการ (SMEs) เดิมที่มีศักยภาพให้อยู่รอด ทั้งระดับ (SMEs) ทัว ๆ ไป (SMEs) ที่เป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ทั้ง 2 กลุ่มเกิดขึ้นดำรงอยู่ และเจริญก้าวหน้าช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย อันจะทำให้สัดส่วนจำนวนผู้ประกอบการในประเทศเพิ่มขึ้น เท่ากับเป็นการขยายฐานภาษี สร้างรายได้ให้กับรัฐบาล เพื่อนำมาพัฒนาประเทศต่อไป

การส่งเสริมพัฒนา (SMEs) เป็นการพัฒนายึดหลักให้ผู้ประกอบการเป็น ตัวกลาง ไปสู่การพัฒนา (SMEs) ทั้งระบบ เนื่องจากผู้ประกอบการเป็นปัจจัยการผลิตที่มีชีวิตและ วิญญาณ จึงเป็นผู้ผสมผสาน ปัจจัยการผลิตอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน เงินทุน เพื่อสรรสร้างออกมา เป็นสินค้าหรือบริการสู่ตลาด

ดังนั้น ความอยู่รอด ความเจริญเติบโต และความก้าวหน้าของกิจการจึงขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนา หรือระดับทักษะ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้ประกอบการเป็นหลัก

3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ในช่วง 35 ปีที่ผ่านมาไทย ประสบความสำเร็จอย่างสูง การเจริญเติบโตโดยเฉลี่ย 7.5% ทำรายได้ต่อคนเพิ่มขึ้นถึง 30 เท่า จนได้รับสมนามว่า เสือตัวที่ห้าแห่งเอเชีย

ต้นปี 2540 ไทยซึ่งเคยส่งออกสูงถึงปีละ 20% ลดลงเหลือ 0 เป็นเหตุให้เศรษฐกิจเริ่มถดถอย บัญชีเกินดุลเดินสะพัดสูงขึ้น ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ตกต่ำ ธุรกิจการเงินเริ่มปั่นป่วนทุนเริ่มไหลออก ตลาดหุ้นล้ม ธุรกิจหยุดชะงักและปิดกิจการ ทำให้รัฐบาลต้องเข้าอุ้มชูช่วยเหลือธุรกิจการเงินการคลัง สะเทือนถึงทุนสำรองและค่าของเงินบาท ในที่สุดรัฐบาลตั้งประกาศให้ค่าเงินบาทลอยตัวและในที่สุดต้องขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ

การที่ประเทศไทยได้ตกลงใจขอรับความช่วยเหลือจากไอเอ็มเอฟครั้งนี้รัฐบาลต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขนโยบายและมาตรการทางการเงินและการคลังหลายประการ เช่น รัฐบาลจะต้องลดงบประมาณค่าใช้จ่าย การเพิ่มค่าภาษีมูลค่าเพิ่มอีก 10% การตั้งงบประมาณไม่เกินดุล 1% การเข้าแก้ไขปัญหาบริษัทเงินทุนและธนาคารไทยพาณิชย์

จากเงื่อนไขข้างต้นรัฐบาลไทยต้องตั้งงบประมาณแผ่นดินปี พ.ศ.2541 เป็นจำนวนเงิน 150,000 ล้านบาท ทำให้โครงการของรัฐบาลต้องถูกยกเลิกทำให้ต้องเลิกจ้างลูกจ้างชั่วคราวในหลายโครงการ

ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ ส่งผลกระทบต่อประชาชนและผู้ใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก เพราะการปฏิบัติตามเงื่อนไข ไอเอ็มเอฟได้มีผลกระทบกระเทือน ต่อการทำงานของบริษัทหลายด้าน ในด้านผู้ใช้แรงงานจาก วิกฤตเศรษฐกิจครั้งนี้ทำให้มีผู้ตกงานจนถึงสิ้นปีที่แล้ว เป็นจำนวนถึง 80,000 คน และจำนวนผู้ตกงานจะเพิ่มขึ้นในปีใหม่อีกอย่างน้อยแสนคนวิกฤตทางเศรษฐกิจยังจะทำให้ภาวะการว่างงานในปีต่อๆ ไป สูงขึ้นจากอัตราปกติปีละ 1 ล้านคน เป็น 2 ล้านคน (บทบาทของการบริหารแรงงานในยุควิกฤตเศรษฐกิจ ศ. นิคม จันทรวิฑูร)

4. สภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

พบว่า ภาวะเศรษฐกิจในเดือนมิถุนายน 2545 ว่าเศรษฐกิจโดยรวมนางประเทศยังขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพบว่าทุกปัจจัยขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยดัชนีผลผลิต ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเพิ่มขึ้นที่ระดับ 6.2% จากระยะเดียวกันของปีก่อน

หมวดสินค้าที่มีการผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ หมวดอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า หมวดเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก หมวดวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง และหมวดยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่ง

ดัชนีการอุปโภคภาคเอกชนอยู่ในระดับ 105.1 ลดลงจากเดือนก่อนหน้า 1.1% แต่สูงขึ้นจากระยะเดียวกัน ปีก่อน 2.5% ส่วนการลงทุนภาคเอกชนดัชนีการลงทุนเพิ่มขึ้นจากระดับ 49.7 ในเดือนก่อน มาอยู่ที่ระดับ 51.4 จากการขยายตัวของหมวดเครื่องมือเครื่องจักร และหมวดก่อสร้าง

ปัจจุบันประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่เลวลง ยิ่งในเขตเมืองหลวงสภาวะทางมลพิษทางอากาศยิ่งทวีคูณมาก ผู้คนเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจทั้งโรคมุมิแพ้ โรคหอบ โรคหืด ฯลฯ และในต่างจังหวัดมีการตัดไม้ทำลายป่าบุกรุก ป่าสงวนทำให้อากาศร้อนขึ้น ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล นี่เป็นลักษณะของการเห็นแก่ตัวของคนไทยหรือไม่ เมื่อถึงคราวหน้าแล้งก็แจ้งจัด

วิธีป้องกันคือ ทุกคนต้องช่วยกันปกป้อง และรักษาสมดุลทางธรรมชาติไม่ทำลายธรรมชาติ เหมือนที่เคยทำมาในอดีตและปัจจุบัน

5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

เกิดขึ้นเมื่อ เริ่มต้นปี 2540 ที่รัฐบาลประกาศให้ค่าเงินบาทลอยตัวและในที่สุดต้องขอรับความช่วยเหลือ จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ การจัดสินเชื่อดังกล่าวก่อให้เกิดความตกตะลึงในหมู่คนไทย เพียงในระยะเวลา 3 เดือน บ้านเมืองก็ตกอยู่ในฐานะเกือบล้มละลายเงินในท้องพระคลังไม่มีเหลือ

การส่งออกที่เคยเติบโตถึงปีละ 40 % ลดลงเหลือ 0 เป็นเหตุให้เศรษฐกิจเงินถดถอย บัญชีเงินดุลเดินสะพัดสูงขึ้น ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ตกต่ำธุรกิจเงินเริ่มปั่นป่วนทุนเริ่มไหลออก ตลาดหุ้นล้มธุรกิจหยุดชะงัก และปิดกิจการทำให้รัฐบาลต้องเข้าอ้อมขอความช่วยเหลือ การเงินการคลังสะท้อนถึงทุนสำรองและค่าของเงินบาท

การขาดดุลปัญหาเดินสะพัดเป็นจำนวนถึงร้อยละ 8 ของผลิตภัณฑ์รวมเงินคงคลังลดเหลือ 90,000 ล้านบาท เงินทุนสำรองต่างประเทศลดเหลือ 66,000 ล้านบาท มีหนี้ต่างประเทศ อยู่ทั้งหมด 2.3 ล้านเหรียญสหรัฐ เป็นหนี้เอกชน 1.5 ล้านเหรียญสหรัฐ เป็นหนี้ระยะสั้นที่จะต้องไ้คืนภายใน 1 ปี 350,000 ล้านบาท รัฐบาลใช้จ่ายเงินช่วยเหลือ ธุรกิจ การเงินเป็นจำนวนถึง 350,000 ล้านบาท ใช้ป้องกันเงินบาท 700,000 ล้านบาท

ดังนั้นต้องกู้เงินจากกองทุนระหว่างประเทศเป็นจำนวน 1.9 ล้านเหรียญ ทำให้คนไทยเป็นหนี้ คนละ 60,000 บาท

6. บรรยากาศของคามอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

เมื่อสังคมเปลี่ยนไป การดำรงชีวิตของมนุษย์ก็เปลี่ยนไปด้วย เช่น สังคมในเมืองผู้คนต่างเห็นแก่ประโยชน์ของตน มีการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน สภาพครอบครัวจากครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว

ในเมืองใหญ่คือ แหล่งทำมาหากิน ทำให้ผู้คนในชนบทหันเข้ามาหางานทำในเมืองเพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้ท้องถิ่นไม่มีคนอยู่ ทำให้สังคมในท้องถิ่นเกิดการล่มสลาย การเป็นอยู่ของคน ในท้องถิ่นเปลี่ยนไป คนหนุ่มสาวในวันทำงาน ออกไปหางานทำยังเมืองใหญ่ เหลือไว้แต่เด็กกับคนชราที่อยู่เฝ้าบ้านเพียงลำพัง และจะเกิดการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น ถึงสังคมไทยยังเป็นอยู่เช่นนี้

7. ค่านิยมในการแล้ววัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ปัจจุบันกระแสทางด้านวัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีบทบาท สำคัญต่อคนไทยมาก โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยรุ่น และวัยทำงาน กำลังหลงนิยมของนอก และหลงไปตามแฟชั่นจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายการกิน การเที่ยว และนิยมของใช้อุปโภคและบริโภค ยังนิยมยี่ห้อของนอกมาก ซึ่งค่านิยมเหล่านี้ในวันจะกลืนกินวัฒนธรรมไทย เข้าไปทุกทีแล้ว หากพวกเราไม่ช่วยกันค่านิยมต่าง เหล่านี้ทำให้คนไทยต้องเสียคุณค่า จากต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพราะต้องเข้าจากต่างประเทศ

หากคนไทยยังจะพอมีจิตสำนึกของความเป็นคนไทยอยู่บ้าง ลองมองย้อนกลับมาดูตัวเอง และใช้ชีวิตเหมือนที่ปู่ย่าหรือบรรพบุรุษของเราที่ได้ปฏิบัติกันมา ประเทศไทยก็คงนำอยู่ขึ้นมากกว่านี้ และไม่เป็นหนี้สินต่างประเทศมากมาย จนจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของต่างประเทศอยู่แล้ว แม้จะไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของต่างประเทศก็ตาม แล้วใครรู้?

บริบทท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

หมู่บ้านหนองไผ่หมู่ที่ 1 เริ่มก่อตั้งโดยนายกุลิเนตรและเพื่อน ที่เป็นคนงานทำทางรถไฟ ได้มาพบทำเลก่อตั้งที่พักอาศัย และได้สังเกตเห็นว่าพื้นที่มีป่าไผ่และมีหนองน้ำจึงได้ตั้งหมู่บ้าน และให้ชื่อตามที่ทำเล ว่า บ้านหนองไผ่

อาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงมีดังนี้

- ทิศเหนือ มีพื้นที่ติดต่อกับหมู่บ้านหนองหญ้าขาว
- ทิศใต้ มีพื้นที่ติดกับเขาพริก
- ทิศตะวันออก มีพื้นที่ติดต่อกับบ้านหนองไผ่พัฒนา หมู่ที่ 11
- ทิศตะวันตก มีพื้นที่ติดต่อกับหมู่บ้านไทรงามและเขากระโดน

สภาพปัจจุบัน

สภาพปัจจุบันของหมู่บ้านหนองไผ่ เป็นแหล่งเกษตรกรรมใหญ่พอสมควรเพราะมีการเพาะปลูกพืชส่งขายโรงงานได้ปีละหลาย สิบล้านบาท สภาพทั่วไปในหมู่บ้านเปลี่ยนไปจากอดีต

ค่อนข้างมากเพราะมีการทำไร่และตัดไม้ทำลายป่ากันมาก จำนวนสัตว์ป่าลดลงสภาพดินฟ้าอากาศจึงขึ้นอยู่กับธรรมชาติ

เศรษฐกิจของหมู่บ้าน

ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นด้านเกษตรกรรม ซึ่งแบ่งออกเป็นการปลูกพืชกับการเลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นอ้อย ซึ่งปลูกมากเป็นอันดับต้น และยังมีมันสำปะหลังที่ปลูกเป็นอันดับรองลงมา ส่วนข้าวและข้าวโพดมักจะปลูกน้อยมาก ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ เพราะปกติการทำนาชาวบ้านจะเป็นการทำน่าน้ำฝนซึ่งก็ประสบปัญหาฝนแล้งแทบจะทุกปี ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีที่ทำมาหากินเป็นของตนเอง ยกเว้นกลุ่มที่อพยพมาจากที่อื่นจะมารับจ้างทำไร่นา ภาพโดยรวมของหมู่บ้านชาวบ้านจะมีฐานะพอมีพอใช้

วัฒนธรรมท้องถิ่น

ชาวบ้านหนองไผ่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ก็นับถือสืบเนื่องมาจากปู่ ย่า ตา ยาย มาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีต่างๆยังสืบเนื่องกันมาเหมือนเดิม แต่มีบางอย่างได้เลือนหายไปบ้างก็ตาม

การศึกษาและสุขภาพอนามัย

ด้านการศึกษาระดับอนุบาลและประถมศึกษาชาวบ้านจะให้ลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนบ้านหนองไผ่ ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านมีนักเรียนสองหมู่บ้านรวมกัน ส่วนระดับมัธยมศึกษาชาวบ้านจะให้ลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนสีคิ้วหนองหญ้าขาว และยังมีบางส่วนที่พ่อแม่ให้ไปเรียนที่โรงเรียนสีคิ้วสวัสดิ์ผดุงวิทยา ส่วนการเรียนระดับอุดมศึกษามีพ่อแม่ส่วนน้อยที่ให้ลูกได้ร่ำเรียนส่วนใหญ่เมื่อจบการศึกษาระดับมัธยมมักจะเข้าไปขายแรงงานในกรุงเทพฯ หรือจังหวัดใกล้เคียง หรืออาจอยู่ช่วยงานด้านการเกษตร

ด้านสุขภาพอนามัย ส่วนใหญ่ชาวบ้านหนองไผ่จะมีสุขภาพค่อนข้างสมบูรณ์ เพราะเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ชาวบ้านจะไปรับการรักษาที่สถานอนามัยบ้านหนองไผ่ ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1.5 กิโลเมตร ซึ่งคอยช่วยรักษาการเจ็บป่วยเบื้องต้น

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านหนองไผ่มีจำนวนประชากร 703 คน แบ่งเป็น 115 ครัวเรือน มีประชากรเป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่ คือ 350 คน และเพศชาย 353 คน โดยกลุ่มใหญ่จะเป็นประชากรที่มีอายุระหว่าง 18 ปี ถึง 50 เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะจำแนกช่วงอายุของประชากรของหมู่บ้านได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	353	50.2
- หญิง	350	49.7
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	10	1.4
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	63	8.9
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	119	16.9
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	66	9.3
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	56	7.9
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	370	52.6
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	72	10.2
60 ปีขึ้นไป	98	13.9
3. การศึกษา		
ชั้นอนุบาล 1, 2	22	3.1
ระดับประถมศึกษา	464	66.0
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	52	7.3
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	96	13.6
ระดับอนุปริญญาตรี	-	-
ระดับปริญญาตรี	9	1.2

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านมีอยู่ 2 แห่ง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสาธารณะ อยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน ซึ่งเรียกว่า "หนองไผ่" และอีกแห่งอยู่ด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน เรียกว่า "หนองบวม" เป็นสระน้ำขนาดใหญ่ที่ได้รับการขุดลอก แต่ก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์เลย และในหมู่บ้านมีแหล่งน้ำบาดาลซึ่งได้นำมาใช้เป็นระบบประปาหมู่บ้าน

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ		ไม่ใช้น้ำ
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี	
สระน้ำ	42	-	-	✓
หนองน้ำ	-	-	-	-
บ่อบาดาล	2	✓	-	-
ฝายกั้นน้ำ	1	-	-	-
น้ำซับภูเขา	-	✓	-	-
คลองน้ำ	1	-	-	-

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ โดยภาพรวม มีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านหมู่บ้านพบว่า ประชากรในหมู่บ้านครั้งแรกยังไม่ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของกองทุน มักจะจับกลุ่มสนทนาถึงเรื่องเงินล้านว่าจะกู้กันคนละเท่าไร แต่ไม่รู้ว่าจะต้องมีโครงการของกู้ และหลังจากที่ได้พบปะชาวบ้านและคณะกรรมการซึ่งคณะกรรมการก็ได้นำความมารู้ที่ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐมาอธิบายให้สมาชิกชาวบ้านฟัง จึงทำให้ชาวบ้านเข้าใจวัตถุประสงค์ของกองทุน ซึ่งทำให้กลุ่มที่มีความพร้อมและเสนอโครงการของกู้ได้นำเงินไปใช้ตามโครงการ เพื่อหวังว่าจะช่วยลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้

2) เงิน 1 ล้านบาท จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้าน พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจผิด เงิน 1 ล้านบาทเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาลให้กับหมู่บ้านที่มีความพร้อมและได้ก่อตั้งกองทุนไว้รองรับ ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านได้นำเงินนี้ไปลงทุนในการประกอบอาชีพ การเสริมสร้างรายได้โดยอื่น เช่น อาชีพเสริม ก็ไปใช้ลดเงินกู้ในระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงหรือกู้เงินกรณีจำเป็นเร่งด่วนอื่น ๆ

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่า ชาวบ้านเข้าใจการคัดเลือก บุคคลผู้ที่จะมาบริหารกองทุน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สามารถและประสบการณ์ในการทำงาน และมีเวลาทำงานให้กับส่วนรวมด้วย มีความกล้าที่จะ

ตัดสินใจลาพักลาพักรักษาตัว การทำงานของคณะกรรมการด้วยตนเอง ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนจะคัดเลือกผู้กู้จากผู้ที่เสนอโครงการ และเป็นโครงการซึ่งสามารถทำได้และผู้ขอกู้นั้นเป็นผู้ที่จะชำระหนี้อื่นได้ เมื่อถึง

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า ฝ่ายบัญชีของกองทุนต้องทำบัญชีตามที่ทางพัฒนาการจากอำเภอมาแนะนำและทำการสอนเกี่ยวกับการทำบัญชีจุดเด่นของการทำบัญชีแบบนี้จ่ายต่อส่วนกลางตรวจสอบเพราะจะเป็นเดียวกัน แต่จุดด้อยที่เห็นได้ชัด คือ ความไม่เข้าใจของผู้ทำบัญชีของแต่ละหมู่บ้านเอง ซึ่งผู้ทำบัญชีของกองทุนอาจจะเป็นผู้ไม่มีพื้นฐานทางบัญชีมาก่อนจึงไม่เข้าใจ

3) กระบวนการแนะนำวิธีทำธุรกิจ พบว่าคณะกรรมการกองทุน ไม่ต้องแนะนำอะไรให้ยุ่งยาก เพราะผู้ขอกู้ส่วนใหญ่ จะเสนอโครงการทางการเกษตรและผู้กู้เองก็มีประสบการณ์ทางด้านกิจการเกษตร จึงทำให้กรรมการแนะนำวิธีจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญน้อยกว่ากระบวนการอื่น ๆ

2.1.2 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง แบ่งออกเป็นดังนี้

- จำนวนผู้กู้ พบว่ามีสมาชิกจำนวนมากได้ทำเรื่องเสนอโครงการขอกู้เงินกองทุน ผู้ขอกู้ต้องหาหลักประกันและเสนอโครงการถึงจะต้องลงทุนต่อคณะกรรมการกองทุน เพื่อให้คณะกรรมการตรวจและพิจารณาต่อไปว่า โครงการที่เสนอนั้นมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด คุณสมบัติของผู้กู้ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหรือไม่ ส่วนการอนุมัติต่อไป

- ยอดเงินให้กู้ พบว่ายอดเงินที่ผู้ขอกู้ได้ขอไปกับยอดเงินที่ให้กู้ อาจจะไม่เป็นไปตามที่ได้ขอไป อาจเนื่องมาจากยอดเงินให้กู้มีไม่พอกับจำนวนผู้กู้หรือคณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณาอนุมัติยอดเงินที่ขอกู้นั้นมีจำนวนมากเกินไป สำหรับโครงการที่เสนอมา ดังนั้นคณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณาอนุมัติยอดเงินให้กุน้อยกว่ายอดเงินที่ผู้กู้ได้ขอไปก็ได้

2) ผลกระทบโดยตรง แบ่งออกเป็นดังนี้

- จำนวนผู้ที่กู้ได้ พบว่า จำนวนผู้ที่กู้ได้มีจำนวนน้อยกว่าจำนวนของผู้ที่ขอกู้ ซึ่งผลนี้เกิดจากคณะกรรมการกองทุนได้ทำการคัดเลือกผู้ขอกู้ โดยพิจารณาจากการเสนอโครงการและคุณสมบัติของผู้ขอกู้ โดยพิจารณาจากกรเสนอโครงการและคุณสมบัติของผู้ขอกู้รายนั้น ๆ จึงทำให้ผู้ขอกู้บางรายอาจไม่ได้รับการอนุมัติให้กู้เงินกองทุนเพราะคุณสมบัติของผู้ขอกู้เองไม่ครบถ้วนตามระเบียบหรือข้อบังคับของกองทุน

- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน พบว่า หลังจากจัดตั้งกองทุนได้มีเงินสะสมเข้ากองทุนอีกคือ หุ้นของผู้ที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกอย่างน้อยคนละ 1 หุ้น และเงินฝากสัจจะสะสมทรัพย์ ซึ่งผู้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านต้องเป็นผู้ฝากเงินสัจจะสะสมทรัพย์ทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละ 30 บาทต่อสมาชิก 1 คน

- การขยายกิจการของผู้กู้ กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านได้นำเงินไปทำการเกษตรขยายพื้นที่ทางการเกษตรมากขึ้นมีการสร้างงาน โดยแรงงานในหมู่บ้าน มีการเลี้ยงสัตว์รายได้ มีผู้ลงทุนค้าขาย

3) ผลกระทบโดยอ้อม แบ่งเป็นดังนี้

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง หลังจากกองทุนหมู่บ้านได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมเงินกองทุน พบว่าการบริหารกองทุนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดูได้จากการทำงานของคณะกรรมการกองทุนที่คล่องตัวยิ่งขึ้น เนื่องจากได้รับความรู้จากภาครัฐและประสบการณ์ทำงาน ทำให้กรรมการกองทุนแต่ละคนรู้บทบาทของตนเองและสามารถรับผิดชอบงานที่มอบหมายได้

- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ หลังจากมีกองทุนหมู่บ้าน ทางภาครัฐ ได้จัดให้มีการสอนการทำบัญชี มีการอบรมอาชีพเพื่อเสริมสร้างรายได้มีข้อมูลของกองทุนทำให้ท้องถิ่นได้รับการเรียนรู้ใหม่ๆ มีการสร้างอาชีพเสริม มีการถ่ายทอดความรู้สมาชิกคนหนึ่งถึงสมาชิกอีกหลาย ๆ คน จากการจัดเวทีเสวนาระดับหมู่บ้านขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ซึ่งกันและกัน

- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด เมื่อมีการลงทุนสร้างอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ สมาชิกผู้ลงทุนต้องมาตลาด เพื่อที่จะรับผลผลิตแล้วรอให้พ่อค้าคนกลางมารับผลผลิตของตน เปลี่ยนมาเป็นการหาตลาดส่งโดยตรงหรือมีการแปรรูปผลผลิตก่อนการจำหน่าย

- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อชุมชนหรือหมู่บ้านมีความเข้มแข็งมีเครือข่ายการเรียนรู้ มีเครือข่ายการตลาดท้องถิ่น ระดับหมู่บ้านก็อยู่ได้ด้วยการสร้างงานสร้างตลาดให้กับชุมชน เมื่อท้องถิ่นระดับหมู่บ้านมีความรู้จากการเรียนรู้และมีความสามารถในการบริหารหรือจัดการทางด้านการตลาดของผลผลิตในหมู่บ้าน ชาวบ้านก็จัดการกับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองไม่จำเป็นต้องรอให้ภาครัฐมาคอยช่วยแก้ปัญหาให้ จึงนำไปสู่เศรษฐกิจขั้นพื้นฐานที่ยั่งยืน

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะด้านของหน่วยระบบ แบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

- 1) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ พบว่า จากผู้ที่ได้รับอนุมัติให้กู้เงินส่วนใหญ่เกือบทั้งหมด เสนอโครงการทางด้านการเกษตรหรือลงทุนเพิ่มเพื่อให้

ได้ผลผลิตตามต้องการ ด้านประสบการณ์ของผู้กู้เป็นจุดเด่นที่จะวัดถึงความสำเร็จของกิจการที่ลงทุนได้เป็นอย่างดี

2) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว ผู้กู้เงินกองทุนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการที่เสนอกู้ นั้น ๆ และมีความสามารถที่จะดำเนินกิจการให้ได้ดังวัตถุประสงค์ของโครงการ ครอบครัวของผู้กู้ก็สำคัญต้องมีความรู้ร่วมกับผู้กู้เพื่อจะช่วยแก้ปัญหาาร่วมกันและเป็นหลักเกณฑ์ที่จะทำให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติค่าของกู้ต่อไป

3) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ พบว่ามีความสำคัญกับการอนุมัติจำนวนเงินที่ให้กู้ เพราะว่าโครงการที่เสนอบางโครงการอาจจะใช้เงินสูงผู้กู้อาจจะมีเงินสนับสนุนบางส่วน และยิ่งขาดเงินอีกจึงมาขอผู้มีหลักทรัพย์เป็นประกันการกู้เงินหรือไม่ เพื่อการชำระหนี้คืนในอนาคต

4) หนี้สินของนอกระบบของผู้กู้ พบว่าเป็นเกณฑ์ที่ผู้ขอกู้อาจจะขอู้เพื่อชำระหนี้สินนอกระบบ เพื่อเป็นการบรรเทาเบื้องต้นทางการเงินของผู้กู้ อาจเนื่องมาจากดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบมีอัตราสูงทำให้ไม่สามารถใช้หนี้ได้หมดจึงต้องยืมเงินกองทุนมาใช้หนี้เดิม เพราะอัตราดอกเบี้ยเงินกองทุนหมู่บ้านมีอัตราดอกเบี้ยถูกกว่าเงินกู้นอกระบบ

5) อาชีพหลักของผู้กู้ พบว่า อาชีพหลักของผู้กู้เป็นจุดเด่นของการเสนอโครงการ เพราะว่าถ้าผู้กู้เสนอโครงการเพื่อเพิ่มพื้นที่ในการประกอบอาชีพหลักหรือเพื่อเพิ่มการลงทุนในอาชีพหลักคณะกรรมการกองทุนก็พิจารณาตามเกณฑ์ได้ง่าย เพราะผู้กู้มีประสบการณ์มาก่อนเนื่องจากเป็นอาชีพโดยตรงอยู่แล้ว

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

1) จำนวนที่กู้ได้จากกองทุน พบว่า จำนวนสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้รับอนุมัติให้กู้เงินเต็มตามจำนวนที่ขอไปเพราะคณะกรรมการกองทุนไม่ได้อนุมัติให้กู้เงินเต็มตามจำนวนที่ขอไป เพราะคณะกรรมการกองทุนต้องเฉลี่ยเงินให้กับผู้กู้รายอื่น ๆ อีก เพราะเงินสนับสนุนจากภาครัฐมีจำนวนไม่พอกับการขอกู้ จำนวนเงินที่ได้รับการอนุมัติให้กู้สำหรับโครงการบางโครงการอาจจะพอเพียงเพราะผู้กู้มีเงินสำรองอยู่ก่อนแล้ว แต่สำหรับโครงการบางโครงการ ในกรณีที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ไม่เต็มตามจำนวนที่ขอไปอาจจะไม่สามารถดำเนินกิจการได้ถ้าผู้กู้ไม่มีเงินสำรองหรือเงินทุน จุดด้อยของการอนุมัติเงินกู้คือ คณะกรรมการกองทุนจะเฉลี่ยจำนวนเงินตามจำนวนผู้ขอกู้ จึงทำให้การตัดลดจำนวนเงินให้กู้ของแต่ละรายลงมาอีก

2) เงินอื่น ๆ สำหรับโครงการที่เสนอมายังคณะกรรมการกองทุนอาจจะใช้เงินเกินกว่ากองทุนจะอนุมัติได้ ผู้กู้ที่เสนอโครงการต้องมีเงินทุนสำรองเพื่อสมทบกับเงินที่อนุมัติให้กู้ เพื่อที่จะดำเนินกิจการตามโครงการได้

3) สถานที่และวัตถุดิบ พบว่า มีผลกับโครงการบางโครงการ เพราะโครงการเกี่ยวกับการเกษตรอย่างน้อยต้องมีพื้นที่เป็นสำคัญ เพราะจะช่วยให้รายจ่ายน้อยลง จุดเด่นเกี่ยวกับการเกษตรถ้าผู้กู้มีพื้นที่สำหรับการเกษตรเป็นของตนเองและมีวัตถุดิบแล้วจะช่วยให้ผู้กู้เงินน้อยลง เพราะว่าจะมีค่าใช้จ่ายทางด้านเครื่องจักรหรือแรงงานคนเท่านั้น

4) กำลังทำงาน พบว่า กำลังทำงานมีความสำคัญ เพราะกำลังทำงานที่มีประสบการณ์จากการทำกิจการได้ดี และถ้ากำลังทำงานเป็นบุคคลในครอบครัวของผู้กู้ก็จะช่วยลดรายจ่ายได้อีกทาง

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) ผลการทำกิจการอย่างถูกวิธี พบว่า โครงการที่ผู้กู้ได้ทำกิจการเป็นโครงการด้านการเกษตร ผู้กู้จะรู้ขั้นตอนการทำกิจการเกษตร และที่สำคัญประสบการณ์จะรู้ถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก การรู้ช่วงเวลาที่เหมาะสมเป็นจุดเด่นของการทำการเกษตร ส่วนจุดด้อยของการทำการเกษตรเหมาะสมเป็นจุดเด่นของการทำการเกษตร ส่วนจุดด้อยของการทำการเกษตรขึ้นอยู่กับฤดูกาลฝนดีหรือฝนแล้ง และการกตรราคาจากพ่อค้าคนกลาง

2) การหาตลาดที่ดี การทำโครงการเกี่ยวกับเกษตรจำเป็นต้องมองหาตลาดรองรับ ส่วนใหญ่ผู้กู้เงินไปลงทุนปลูกอ้อย และมีมันสำปะหลัง ตลาดรองรับมีทั้งตลาดจากพ่อค้าคนกลางและตลาดรับซื้อโดยตรง ผู้กู้ที่ผลผลิตทางการเกษตรสามารถหาตลาดรองรับได้โดยตรง ซึ่งขึ้นอยู่กับความจำเป็นของผู้กู้อาจต้องการเงินสดทันทีหรือราคาที่สูงกว่า

3) การหาวัตถุดิบที่ดี การเกษตรต้องมีพันธุ์พืชที่ดี มีความต้านทานโรคร้ายได้ดี ทนแล้ง ผู้กู้จะเลือกพันธุ์พืชจากประสบการณ์ที่สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความรู้กับผู้รู้ว่าจะรู้ว่าพันธุ์ใดมีคุณสมบัติอย่างไร และพื้นที่ที่จะเพาะปลูกเหมาะสมกับพืชพันธุ์ใด

4) การทำบัญชี พบว่า ด้านการเกษตรส่วนใหญ่ผู้กู้มักจะได้ทำระบบบัญชี ซึ่งส่งผลให้ไม่รู้ว่ารายจ่ายที่แน่นอน และกำไรสุทธิที่ได้รับ การทำบัญชีในงานการเกษตรจะช่วยให้เกษตรกรรู้ถึงต้นทุนแน่นอน สามารถตัดลดค่าใช้จ่ายส่วนใดลงได้บ้าง เพื่อให้ผลกำไรสูงขึ้น

5) การวิเคราะห์ประเมิน พบว่า ผู้กู้ที่ผู้ได้ทำการเกษตรมักจะไม่ประเมินสถานการณ์ทางการผลิต มักจะทำกันตามกระแสความนิยมของท้องถิ่น ดังนั้น ผลด้านราคาตกต่ำก็ตามมาซึ่งจุดนี้ เป็นจุดด้อยของการทำการเกษตร ส่วนจุดเด่นด้านการวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ทางการผลิตการเกษตรจะทำให้ผู้นำโครงการประสบผลสำเร็จตามความต้องการ เพราะพื้นที่นั้นมีความต้องการทางการเกษตรได้สูงและผลผลิตทางการตลาดช่วงใดราคาสูงหรือราคาต่ำ จะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้นด้วย

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง แบ่งเป็นดังนี้

- รายได้เป็นเงิน พบว่า โครงการด้านเกษตรกรรม มีตลาดรองรับแน่นอน เมื่อผลผลิตทางด้านนี้ จะเก็บเกี่ยวได้ ผู้กู้ต้องขาย เพื่อชำระหนี้คืนกองทุน เพื่อที่จะมีโอกาสกู้ยืมไปลงทุนอีกครั้งต่อไป

- ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ การทำการเกษตรผลผลิตที่ได้จะเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีคุณค่า และตลาดต้องการผู้กู้จะนำผลผลิตที่ได้ไปขาย เพื่อชำระหนี้คืนแก่กองทุน

2) ผลกระทบโดยตรง แบ่งเป็นดังนี้

- พบว่า การมีกองทุนหมู่บ้านเป็นจุดสำคัญที่จะทำให้ผู้ทำกิจการต่าง ๆ จะสามารถขยายกิจการผลผลิตหรือเพื่อขยายขนาดของกิจการต่อไป

- ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า ผู้กู้ที่เสนอโครงการขึ้นมาเพื่อขอกู้ยืมเงินกองทุนจะต้องชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการ เพราะฉะนั้น ผู้กู้ต้องศึกษาและค้นคว้าวิธีการทำกิจการต่าง ๆ ตามที่ได้เสนอมาเพื่อให้คณะกรรมการกองทุน เชื่อมั่นว่าผู้กู้จะสามารถทำกิจการนั้นได้

3) ผลกระทบทางอ้อม แบ่งเป็นดังนี้

- ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง พบว่า ผู้กู้ที่ทำกิจการที่เสนอมามีการพึ่งพาดตนเองด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้ในการเสวนาระดับท้องถิ่นและประสานงานกัน เมื่อผู้กู้แต่ละรายได้ทำกิจการที่เหมือนกัน เมื่อได้ข้อมูลต่าง ๆ ผู้กู้ก็จะนำมาใช้หรือแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพกิจการของตนเอง

- ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน พบว่า ผู้กู้ที่ทำกิจการมีการเรียนรู้เทคนิควิธีที่ดี มีการแลกเปลี่ยนความรู้ จึงเห็นว่าผู้กู้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพที่ดีสำหรับกิจการที่ตนทำอย่างยั่งยืน

- การกลับคืนถิ่นของประชาชน พบว่า หลังจากที่มีกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกของหมู่บ้านที่ต้องการกลับมาอยู่บ้าน เพราะต้องถูกปลดออกจากงานหรือกิจการของนายจ้างถูกยุบกิจการลง และว่างงาน กลับมาหมู่บ้าน และมีแนวทางในการประกอบอาชีพ ถ้าขาดเงินทุนก็ทำเรื่องขอกู้ยืมเงินกองทุนได้ ดังนั้นก็ไม่จำเป็นที่แรงงานเหล่านั้นจะกลับไปขายแรงงานยังต่างถิ่นอีกต่อไป

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ในหมู่บ้าน สรุปได้ตามอาชีพดังนี้

3.1 อาชีพปลูกมันสำปะหลัง ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ พันธุ์ต่าง ๆ เช่น เกษตรศาสตร์ ก้านแดง ระยะเวลา 80 เมื่อมีปัจจัยนำเข้าที่ดีจะส่งผลถึงช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตเพราะคุณสมบัติของพันธุ์ต่าง ๆ จะแตกต่างกันเช่น บางพันธุ์ทนแล้งได้ดี บางพันธุ์ให้หัวดก บางพันธุ์แตกก่อก้านเยอะช่วยคุมหญ้าได้ดี ผู้ปลูกต้องศึกษาถึงสภาพพื้นที่ของตนเองว่าควรปลูกพันธุ์ใดดี นอก

จากปัจจัยที่ดีแล้ว กระบวนการที่ดี จะทำให้การลงทุนได้กำไรตามด้วย เช่น กระบวนการปรับสภาพพื้นที่โดยเริ่มจากการไถตากหน้าดิน ไถแปรหรือไถยกร่อง ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่ ดินดีหรือไม่ ถ้าพื้นที่ใดฝนไม่ดีหรือมีปริมาณฝนตกน้อย ควรปลูกด้วยการไถแปร เพราะจะทำให้พื้นที่หน้าดินสีน้ำน้อยกว่าแบบไถยกร่อง การกำจัดวัชพืชและการใส่ปุ๋ยควรใส่ให้เหมาะกับช่วง เพราะจะทำให้ได้ผลผลิตที่สูงตามไปด้วย

3.2 อาชีพปลูกอ้อย ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ พันธุ์อ้อย ซึ่งพื้นที่ในหมู่บ้านมีฝนตกในปริมาณน้อย ผู้ปลูกจึงมักจะปลูกพันธุ์ K88 หรือ K200 เพราะมีคุณสมบัติทนแล้งได้ดี มีโรคภัยน้อยและที่สำคัญมีน้ำหนักเยาะ กระบวนการที่ดีได้แก่ การไถตากหน้าดิน เพราะการปลูกอ้อยจะมีปัญหาเรื่องปลวกกัดกินต้น และเรื่องเชื้อราที่ทำให้สายระบบราก เมื่อมีการไถตากหน้าดินแล้วปัญหาดังกล่าวจะลดลง การเลือกช่วงปลูกที่เหมาะสมก็มีผลเพราะผู้ปลูกจะปลูกอ้อยเป็น 2 ช่วง คือ ปลูกก่อนฝนจะเก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงอ้อยอายุ 6 ถึง 8 เดือน ส่วนปลูกหลังฝนจะมีช่วงเก็บเกี่ยวเมื่ออ้อยอายุได้ 1 ปี เพิ่มขึ้นไป

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ผลที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า ท้องถิ่นมีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ มีการจัดสรรเงินทุนให้กับผู้ที่มีความพร้อม เพื่อขยายกิจการหรือเพื่อเพิ่มการผลิตของผู้กู้ ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนให้กับสมาชิกทราบ ท้องถิ่นมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการแลกเปลี่ยนปัญหาซึ่งกันและกัน จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละคน

4.2 ผลที่เกิดจากปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย พบว่า ผลที่เกิดจากด้านบวก คือ คณะกรรมการกองทุนใช้เวลาให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในงานของกองทุนและสมาชิกก็มีความตื่นตัวที่จะเข้าประชุม กิจกรรมของกองทุน และเสนอโครงการขอู้เพื่อขยายกิจการของตนซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก ส่วนผลที่เกิดจากด้านลบคือสมาชิกผู้กู้เงินของกองทุนได้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ หรือสมาชิกผู้กู้ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจการ ซึ่งส่งผลให้เกิดการขาดทุน ซึ่งผลนี้จะกระทบถึงภาพรวมของกองทุนเพราะจะทำให้กองรับชำระหนี้คืนไม่ได้ไม่ครบถ้วน ซึ่งทำให้โอกาสของผู้ที่จะกู้ครั้งหลังเสียไปเพราะจะได้เงินไม่เต็มตามจำนวนที่ขอมา

4.3 ผลที่เกิดจากกระบวนการทำสารนิพนธ์ พบว่า จากการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้ทำสารนิพนธ์ได้สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนความรู้ทางการเกษตร การดำเนินกิจการ และการหาตลาด ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล จากการจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยน

4.4 ผลที่เกิดจากสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับทักษะที่มีต่อชุมชน พบว่า สามารถนำมารวบรวมประมวลผลถึงสภาพความเข้มแข็งของชุมชน ความซื่อสัตย์ ความเป็นผู้เสียสละ

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1 บรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีความตื่นตัวกันถ้วนหน้า เมื่อได้ทราบข่าวกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกมีความเข้าใจในเรื่องกองทุนและทราบถึงวัตถุประสงค์ของกองทุน มีการตั้งกลุ่มรับฝากเงินสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อเป็นกองทุนรองรับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจะเป็นแหล่งเงินทุนในหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพต่อไป สมาชิกหมู่บ้านได้สมัครเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านถึง 96 คน จาก 110 ครัวเรือน

ระบบบริหารกองทุน พบว่า เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนสมาชิกในหมู่บ้านก็ทำการคัดเลือกตัวแทนเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่จัดการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์กองทุนและไม่ขัดกับระเบียบข้อบังคับกองทุนที่จัดทำขึ้น

5.1.2 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับกิจการของตนให้กับสมาชิกด้วยกันเอง โดยการจัดเวทีเสวนาทั้งระดับหมู่บ้านและระดับตำบล แต่ก็จะมีบางกรณีที่ปัญหาที่เกิดขึ้นในกิจการต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถหาแนวทางการแก้ไขได้อย่างถูกวิธี ดังนั้น การพึ่งพาทางภาครัฐก็ยังมีส่วนสำคัญในการหาทางแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี ดังนั้น การพึ่งพาทางภาครัฐก็ยังมีส่วนสำคัญในการหาทางแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี

5.1.3 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า เมื่อมีแหล่งเงินทุนสมาชิกก็มีการตื่นตัวที่จะขยายกิจการหรือจะทำอาชีพเสริม ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ ซึ่งจะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการจ้างงาน ซึ่งจะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจระดับหมู่บ้าน ซึ่งจะส่งผลโดยภาพรวมถึงระดับประเทศด้วย

5.1.4 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า โดยภาพรวมสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์สูง มีสาธารณูปโภคครบ มีทั้งถนน ไฟฟ้า ประปา และมีความสามารถประกอบอาชีพ มีลูกหลานที่มีการศึกษา มีความสามัคคีภายในหมู่บ้านเป็นอย่างดี

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ซึ่งสมาชิกในหมู่บ้านร่วมกันจัดตั้งกองทุน มีผู้ใหญ่บ้านและอบต. แบบแกนหลักในการช่วยกันจัดตั้ง

2) มีคณะกรรมการกองทุนที่มีคุณภาพ ซึ่งเกิดจากสมาชิกในหมู่บ้าน ได้คัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถเสียสละเวลาให้กับกองทุนได้

3) มีสมาชิกในหมู่บ้านสนใจสมัครเป็นสมาชิกในกองทุนเป็นจำนวนมาก

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

1) จำนวนเงินที่ขอกู้ได้รับไม่เต็มตามคำขอ

2) สมาชิกผู้กู้ใช้เงินที่กู้ผิดวัตถุประสงค์

5.2.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งกันและกันของสมาชิกผู้ทำกิจการเดียวกัน มีหน่วยงานของภาครัฐมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ มีการจัดตั้งแหล่งความรู้ในชุมชน มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

5.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันของสมาชิกผู้ทำกิจการเดียวกัน มีหน่วยงานของภาครัฐมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ มีการจัดตั้งแหล่งความรู้ในชุมชน มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

5.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดพบว่า ภายในชุมชนมีความสามัคคี ระดับปานกลาง ซึ่งสังเกตจากการร่วมกัน จัดกิจกรรมในวันเทศกาลงานบุญต่าง ๆ มีสมาชิกชาวบ้านให้ความร่วมมือส่วนหนึ่งซึ่งไม่มากนัก ภายในชุมชนมีความซื่อสัตย์ระดับปานกลาง ซึ่งสังเกตได้จากการหยิบยืมสิ่งของซึ่งกันและกัน จะมีกำหนดส่งคืนที่แน่นอน แต่ตอนนำมาส่งคืนมักจะล่าช้าเสมอ แต่ก็ส่งคืนครบจำนวน ภายในชุมชนยกย่องคนทำความดี และมีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันเสมอ สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีจำนวนเท่าเดิม ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นพร้อมหน้า รักใคร่ปรองดองกันเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนเท่าเดิม

5.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กำหนด พบว่า

1) สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	ระดับปานกลาง
2) สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	ระดับปานกลาง
3) ชุมชนยกย่องคนทำความดี	ระดับมาก

- 4) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระดับปานกลาง
- 5) สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม อย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน
- 6) สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เท่าเดิม 115 ครัวเรือน
- 7) ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น อยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดอง เท่าเดิม 115 ครัวเรือน
- 8) ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา ระดับปานกลาง
- 9) ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา ระดับปานกลาง
- 10) ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส
- 11) ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
- 12) ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

5.4.3 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ความสามัคคีอยู่ในขั้นปานกลาง ดูได้จากการร่วมมือในงานต่างๆ ที่ทางหมู่บ้านได้จัดขึ้น ความซื่อสัตย์อยู่ในขั้นปานกลาง เพราะในหมู่บ้านยังมีปัญหาการจ่ายเงินซึ่งได้คินตันในหมู่บ้านล่าช้า คนในหมู่บ้านมักจะยกย่องคนที่ทำความดีเสมอ ในหมู่บ้านทุกครอบครัวสามารถเลี้ยงตัวเองได้ ในหมู่บ้านมีการรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน มีผู้นำเป็นแกนในการพัฒนาหมู่บ้านและในการวางแผนแก้ไขปัญหาซึ่งเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ในชุมชนมีการรับฟังข่าวสาร การจากหอกระจายข่าวมีการศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมจากภาครัฐที่จัดการให้ความรู้ต่างๆ ทางการเกษตร สาธารณสุข

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน ทำงานกันอย่างเป็นหมวดหมู่เป็นระบบให้มีความโปร่งใส จัดตั้งคณะกรรมการทำงานอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการกองทุน และมีการแบ่งหน้าที่การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและได้ผลอย่างโปร่งใส

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ มีการศึกษาและอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเสมอเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมคนในหมู่บ้านยังไม่มีการจัดกลุ่มรวมตัวกันประกอบอาชีพ เป็นการประกอบอาชีพของตนเอง

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นคนในหมู่บ้านหนองไผ่มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

2. วิธีดำเนินการ

- 1) ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ศึกษาและดูเป้าหมายจากกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน
- 2) ปฏิบัติงานภาคสนามโดยเข้าไปมีส่วนร่วมของการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน
- 3) วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านหนองไผ่
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) ประมวลและสังเคราะห์ข้อมูล

3. ผลการดำเนินการ

1) สมาชิกในหมู่บ้านหนองไผ่ มีความเข้าใจในเป้าหมายของกองทุนว่า "เป็นแหล่งทุนในท้องถิ่น เพื่อการประกอบอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉิน" จึงต้องการมีส่วนร่วมในกองทุน จึงมาสมัครเป็นสมาชิกกองทุน

2) สมาชิกในหมู่บ้านหนองไผ่ คัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ตามสามารถเข้าไปเป็นคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำหน้าที่บริหารจัดการกองทุน ซึ่งจะเป็นกระบวนการเลือกผู้รับการรับชำระหนี้ การทำบัญชี การหาตลาด ซึ่งผลการดำเนินการก็เป็นไปอย่างดี

3) สมาชิกผู้ที่ได้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ ก็ได้นำเงินดังกล่าวลงทุนขยายกิจการทางการเกษตรของตน โดยเลือกวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่

4) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

1) คณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกมาให้ความร่วมมืออย่างเต็มความสามารถ และได้แบ่งงานกันทำตามความสามารถและประสบการณ์

2) มีองค์กรของรัฐให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี และที่สำคัญเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในกองทุนคณะกรรมการกองทุนก็มีความกล้าที่จะเจอปัญหาดังกล่าวให้องค์กรของรัฐช่วยแก้ปัญหาให้

2. ปัจจัยด้านลบ

1) คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตร และนายทุน ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถก่อประโยชน์จากเงินทุนได้อย่างเต็มที่ภายในระยะเวลา 1 ปี

2) คนในชุมชนขาดความรู้และประสบการณ์ มักจะทำกิจการการเกษตรตามความนิยมซึ่งอาจจะไม่เหมาะสมกับพื้นที่หรือสภาพดินที่มีอยู่ ทำให้ระสบปัญหาพืชตายหรือได้ผลผลิตน้อยกว่ามาตรฐาน ในท้องถิ่นก่อให้เกิดความขาดทุนได้

การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้นำสารนิพนธ์ได้สร้างเครือข่าย การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในรูปการจัดเวทีเสวนา ให้ในหมู่บ้านหรือในระดับตำบล แต่ยังไม่มีการจัดตั้งเป็นรูปธรรม เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่ทำการเกษตรในแบบต่างคนต่างทำเมื่อมีปัญหาจึงมารวมกลุ่มปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนความรู้กันเป็นบางครั้ง

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่พัฒนา สมาชิกส่วนมาก ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงมีประสบการณ์ด้านนี้พอสมควร สมาชิกมีความตื่นตัวอยู่เสมอ สังกัดจากการเปลี่ยนแปลงของการทำการเกษตรสมาชิกมีกาแข่งขันกันในห้องถิ่น สังกัดได้จากความเป็นอยู่ของแต่ละครัวเรือน ที่ต้องการมีปัจจัยการค้าขายอย่างเพื่อนบ้าน เช่น ต้องการมีรถยนต์ ต้องมีจักรยานยนต์

ผลโดยตรงและผลลบต่าง ๆ คือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) สมาชิกผู้กู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการค้าขาย หรือ การเลี้ยงสัตว์ ส่วนกลุ่มที่ทำการเกษตรก็ทำให้พื้นที่ทำการเกษตรมีการขยายมากขึ้น พืชไร่ก็มากขึ้น
2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินสามารถลดรายจ่ายหรือ ปลดปล่อยภาระหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าแต่ก่อน สมาชิกมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
3. ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) ทำให้ชุมชนโดยภาพรวมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ มีเงินหมุนเวียนในชุมชน ทำให้สมาชิกในชุมชนมีงานมีรายได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้พบประเด็นที่เห็นควรแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การที่สมาชิกกองทุนกู้ยืมเงินไปแล้วไม่นำไปใช้ประโยชน์ตามที่ตกลงไว้ในสัญญากู้เงินกองทุน อยากให้คณะกรรมการเข้ามาดำเนินการอย่างจริงจังและทำการขึ้นติดตามตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน
- ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 เมื่อสมาชิกคนใดถูกให้ออกจากการเป็นสมาชิกกองทุนไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้บุคคลนั้นมีสิทธิ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้อีก
- ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านหนองไผ่ ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ ได้พบประเด็นที่เห็นควรแก้ไขเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน
ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 อยากให้คณะกรรมการกองทุนมีความกระตือรือร้นในการบริหารจัดการกองทุนมากกว่านี้
- ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 อยากให้หน่วยงานราชการเข้ามาช่วยแนะนำในการจัดการบริหารกองทุน
- ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจการรวมอาชีพของสมาชิกกองทุน ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์เห็นควรว่า

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 อยากให้ราชการเข้ามาส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพที่ใหม่และเหมาะสมกับพื้นที่ของหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 อยากให้คณะกรรมการ หรือสมาชิกจัดตั้งกลุ่มกันขึ้นเพื่อประกอบอาชีพบางอย่างขึ้นมาให้มีผลกำไร

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติม ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้พบแนวทางที่จะนำมาค้นคว้าวิจัยต่อไป อาทิเช่นการที่สมาชิกทำการเลี้ยงสุกร เพื่อที่จะขยายพันธุ์เพื่อทำการขายลูกสุกร จะมีการดำเนินการผสมพันธ์อย่างไร เพื่อที่เราจะได้นำความรู้นี้ไปใช้ในระยะเวลาต่อไป

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่ 2544 . ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองไผ่. นครราชสีมา.
- เจลีเยว บุรีภักดีและคณะ, 2545. ชุติวิชาการวิจัยชุมชน.นนทบุรี : เอส. อาร์. พรินติ้ง แอมสโปรดักส์ จำกัด.
- เจลีเยว บุรีภักดีและคณะ, 2545. ชุติวิชาการนิพนธ์.นนทบุรี : เอส. อาร์. พรินติ้ง แอมสโปรดักส์ จำกัด.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อุดม จำรัสพันธ์และคณะ, 2545. ชุติวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนทัศนทองการพิมพ์.